

Minnesanteckningar från den tredje nätverksträffen för kommunala bredbandsfrågor.

Datum: fredagen den 17 mars kl. 10.00 – 15.00.

Plats: SKLs kontor Hornsgatan 20 i Stockholm.

Nästa nätverksmöte: 29 maj 2017.

Peter Haglund, sektionschef för infrastruktur och fastigheter, öppnar mötet genom att hälsa alla välkomna och gå igenom dagordningen:

- SKL information om sitt arbete med bredband
- Hässleholm då, nu och i framtiden
- Ägardirektiv för kommunala stadsnät
- Vad förenar och vad skiljer sig Bredbandsforums och SKL arbete med kommunala bredbandsfrågor
- SKL och PTS gemensamma bredbandsenkät för 2016
- Diskussion och erfarenhetsutbyte mellan mötesdeltagarna och SKL
- Övriga frågor
- Kommunerna – nyckelspelare i utbyggnaden av fibernät

SKL information om sitt arbete med bredband

Dan Lems, bredbandsexpert på SKL informerade om workshopen ”Hål i gatan”, som ägde rum den 7 februari för medarbetare på kommunernas samhällsbyggnadskontor.

Det kom 120 deltagare som representerade 20 % av landets kommuner. Både juridiska frågor och praktiska underhållsfrågor diskuterades. Många gatuingenjörer upplever en stor press då bredbandsutbyggnaden forceras fram från teleoperatörernas sida. Det viktigaste medskicket från workshopen var att ha bättre framförhållning. På så sätt kan bredbandsutbyggnaden harmoniseras med den övriga verksamheten som berör kommunal gatumark, såsom gatuunderhåll och andra ledningar. För att underlätta bredbandsutbyggnaden och ta hänsyn till annan infrastruktur i gatan är det önskvärt att teleoperatörerna har en bättre framförhållning, så att deras kablar och kommunens ledningar för kraft, belysning m.m. kan samförläggas. Därigenom minskar kostnaden för var och en, samt att risken för nya uppgrävningar av gatumarken minskar som annars kan resultera i avkrävningar och fördyrat underhåll.

SKL har ett antal prioriterade arbetsområden. För 2017 är det tre prioriterade frågor som berör bredband:

1. Vägledning genom goda exempel på öppen infrastruktur i så kallade öppna bredbandsnät/stadsnät.
2. SKL ska verka för en god långsiktig finansiering av bredband i hela landet.
3. SKL ska verka för statlig samordning och reglering av landets fibernät oaktat ägandeform.

SKLs arbete i Bredbandsforum. Gunilla Glassare, avdelningsdirektör för tillväxt och samhällsbyggnad, är medlem av styrgruppen. Dan Lems deltar i nystartsgruppens arbete. Gruppen kommer under våren att presentera sin slutrapport för styrgruppen. I den kommer det föreslås att en ny arbetsgrupp, som ska arbeta med att underlätta för utbyggnad av bredband på landsbygden, ska bildas under våren 2017. Utöver det ska en stor arbetsgrupp, för att genomlysna kommunala processer och engagemang, startas under hösten 2017. Båda dessa kommande arbetsgruppers arbete kommer att vara av stort intresse för kommunernas verksamhet. Nätverksgruppen bör både kunna bidra med sin erfarenhet till arbetet i dessa grupper och dra nytta av deras resultat.

Hässleholm då, nu och i framtiden!

Pernilla Rydmark, Fibersamordnare

Vi har läst en hel del i media om turerna kring bredbandsutvecklingen Hässleholms kommun. Pernilla beskriver kommunens ståndpunkt och erfarenheter av bredbandsutbyggnaden i kommunen.

Det är stora områden, utsprida i hela kommunen, som ska byggas ut. Hässleholm är en sammanslagning av fem gamla kommuner med fem äldre kommunala huvudorter. Kommunen är en av de största till ytan i Skåne.

Flera teleoperatörer har inlett en aggressiv marknadsföring i kommunen, där de säljer anslutningar långt innan de har möjlighet att ansluta kunderna. Det har skapat en stor osäkerhet vilket har resulterat i att innevånarna ringer kommunen när det inte får bra svar från operatörerna. Det är dock bara Telia som har markavtal i kommunen. Kommunen har en utbyggnadsplan för hela kommunen som är publicerad och som teleoperatörerna får anpassa sig till.

Länk till Hässleholms utbyggnadsplaner:

<http://www.nsk.se/2017/01/20/fiberprojektet-tar-sats-mot-ett-intensivt-ar/>

Ägardirektiv för kommunala stadsnät

Råd om hur kommuner kan utforma sina ägardirektiv för sitt kommunala stadsnät. Per Henningson, förbundsjurist och Dan Lems, Bredbandsexpert på SKL. Se även bifogad PPT presentationen; Ägardirektiv för kommunala stadsnät

Kommunen har i kommunallagen krav på sig att aktivt styra sina bolag. Det görs i bolagsordningen och ägardirektiven. Nu är det inte bara de juridiska kraven som driver på en genomtänkt ägarstyrning. Den samhällsnytta och det syfte som kommunen förväntar sig att bolaget uppfyller ska framgå i ägarstyrningen. Även verksamhetens legitimitet och acceptans tydliggörs i väl genomtänkta ägardirektiv och genom att de bedrivs i bolagsform.

Den bifogade PPT-presentationen kan ses som en checklista för vad man bör tänka på vid utformningen av ägardirektiven. På sista bilden i presentationen presenteras länkar till SABO och SKLs gemensamma skrift för utformning av ägardirektiv till

allmännyttiga bostadsbolag. Allt är givetvis inte överförbart på ett kommunalt stadsnät, men mycket av informationen är användbar för rent bolagsmässiga frågor. En annan länk går till juridisk handledning och juridiken kring kommunala bolag. Dessa två skrifter tillsammans med den bifogade PPT-presentation är en bra introduktion till utformningen av styrdokument för ett kommunalt stadsnätsbolag. Kommunen i rollen som ägare är ansvarig för utformningen och beslut om ägardirektiv. Baserat på erfarenheter skapas bäst förutsättningarna för utformning av styrdokument i samarbete med stadsnätsbolaget. Företaget har en stor kompetens om verksamheten och kommunen har en vision vad bolaget ska åstadkomma. Tillsammans utgör de grunden för ett bra resultat.

När stadsnätet är placerat som en del av kommunens energibolag eller som dess dotterbolag är det oftast särskilt viktigt med tydliga ägardirektiv eftersom energiverksamheten och bredbandsverksamheten är helt skilda verksamheter med olika förutsättningar. Under utbyggnadsfasen av bredbandsnäten kan höga avkastningskrav vara direkt hämmande för stadsnätet. Kommunen som ägare bör noggrant överväga hur eventuella skillnader i verksamheterna ska formuleras i styrdokumentet.

En fråga som ställdes var hur ett stadsnätsbolag som är en kommunal förvaltning styrs. Svaret på frågan är att politikerna och kommunledningen styr mer direkt och i laglig mening finns det inget krav på ägardirektiv. Dock behöver även ett kommunalt

stadsnät, i förvaltningsform, tydliga riktlinjer för att göra ett bra arbete. Vårt förslag är att ta de delar, ur det här presentationsmaterialet, som inte berör bolagsfrågor och använda dem till att utforma tydliga och välgenomtänkta riktlinjer för verksamheten. Om riktlinjerna beslutas av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen kommer det ge stadsnätet ett tydligt mandat och kontinuitet. Dessa kan sedan döpas till verksamhetsdirektiv för stadsnätet. Vi vill gärna få exempel av er på olika kommuners ägardirektiv som kan inspirera andra kommuner när de utformar sina ägardirektiv.

Ägardirektiven är inget statiskt dokument och bör därför ses över med jämna mellanrum. Framförallt bör de ses över vart fjärde år i samband med valen då den politiska majoriteten i kommunen kan ha förändrats. Den nya majoriteten kan både tillsätta nya styrelsemedlemmar och förändrar målsättningen för verksamheten. Då är det lämpligt att kommunen, styrelsen och bolagets ledning tillsammans ser över ägardirektiven för den kommande mandatperioden.

Länkar till mer information om ägarstyrning i kommunala bolag.

Ägardirektiv till allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, handledning av SKL och SABO; <http://www.sabo.se/aktuellt/sabotycker/Sidor/%C3%84gardirektiv.aspx>

Principer för styrning av kommun och landstingsägda bolag, handledning av SKL
<http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/principer-for-styrning-av-kommun-och-landstingsagda-bolag-erfarenheter-och-ideer.html>

Exempel på ägardirektiv Stockholms stads ägardirektiv till Stokab:

<https://www.stokab.se/Documents/Styrande%20dokument/2016/Verksamhetsplan%20och%20budget%202016%20ver%201.0.pdf>

<https://www.stokab.se/Om-oss/Agardirektiv/Styrdokument/>

Vad förenar och vad skiljer sig Breddbandsforums och SKL arbete med kommunala breddbandsfrågor.

Peter Haglund, SKL och Kristina Lindbom, Breddbandsforum.

SKL består av 400 tjänstemän i Stockholm, fyra i Bryssel samt 250 politiker från kommuner och landsting som tillsammans styr SKLs verksamhet. Ärenden och frågor går genom olika beredningar innan styrelsen fattar beslut. Breddband ligger under beredningen: Tillväxt och regional utveckling.

SKLs tre huvudområden:

1. Intressebevakning och påverkan på nationell och EU nivå.
2. Verksamhetsutveckling.
3. Service och rådgivning till medlemmar.

För att vi på SKL ska kunna göra ett bra jobb för våra medlemmar är det viktigt att vi har en god kontakt med dem för att få utbyte av information och tankar kring våra uppdrag. Nätverksgruppen för kommunala breddbandsfrågor är en verksamhet som spänner över verksamhetsutveckling, service och rådgivning. Där sprider vi information och utbyter erfarenheter med er, men det är även ett erfarenhetsutbyte er emellan. Nätverket fokuserar på kommunens olika roller för utbyggnad och förvaltning av digital infrastruktur (breddband) ute i kommunerna, oavsett om kommunen beslutat sig för att driva ett eget stadsnät eller samarbeta med externa parter.

Länk till motsvarande presentation den 7 september 2016.

<http://play.skl.se/video/svenska-stadsnatsforeningen-samt-vad-skiljer-och-forenar-ssnf-och-skl>

Breddbandsforum. Sekretariatet jobbar tillsammans med de regionala breddbandskoordinatorerna. Visionen i den nya breddbandsstrategin är att hela Sverige ska ha tillgång till breddband 2015. I den förtydligas det att breddband i första hand ska byggas ut av marknaden. Kommunerna har en väldigt viktig roll att se till att alla i kommunen får tillgång till breddband. För att breddbandsnätet ska nå ut till alla invånare är det viktigt att alla parter samarbetar. Breddbandsforum har arbetat med samverkan sedan 2010 och de regionala breddbandskoordinatorerna har funnits sedan maj 2015 för att stärka det regionala samarbetet. Breddbandskoordinatorerna är ett projekt som de

regionala utvecklingsansvariga har fått. I nuläget är koordinatorena placerade på de regioner som ansvarar för uppdraget att stödja kommunerna i bredbandsarbetet, sprida kunskap och kartlägga behovet för framtiden. Det är en stor utmaning då vissa kommuner fortfarande inte har kommit igång med sitt bredbandsarbete medan andra är långt fram. Sekretariatet med sina två medarbetare, som är placerat hos PTS, ska hjälpa koordinatorena med kompetensutveckling och samverka samt organisera flertalet nätverksmöten för erfarenhetsutbyte. Olika län har olika förutsättningar för samarbete vilket är en stor utmaning för utvecklingen.

De regionala bredbandskoordinatorens arbete kommer ur ett regeringsuppdrag till de regionala utvecklingsansvariga, samt ett regeringsuppdrag till PTS att ansvara för sekretariatet. Dessa styrs av en uppdragsbeskrivning med rapporteringsansvar till departementet.

Fokusområden för bredbandskoordinatorena 2017 är hur den förhöjda ambitionsnivån i den nya bredbandsstrategin ska kunna genomföras.

Motsvarande presentation gjordes på första nätverksmötet den 7 september 2016:
<http://play.skl.se/video/regionala-bredbandskoordinatorer-hur-kan-de-stodja-kommunerna>

Presentationsfilm från PTS hemsida:

<http://www.pts.se/sv/Privat/Internet/Bredband/bredbandsutbyggnad/Hur-kommuner-kan-framja-utbyggnad/Film-om-kommuners-bredbandsutbyggnad/>

SKL och PTS gemensamma bredbandsenkät för 2016

Presentation av SKL och PTS gemensamma bredbandsenkät för 2016 av Karin Fransén, PTS. Enkäten kommer att sändas ut efter officiell publicering.

Diskussion och erfarenhetsutbyte mellan mötesdeltagarna och SKL.

Diskussionen den 17 mars är en fortsättning från tidigare nätverksmöten för utbyte av information mellan deltagarna och SKL. Under dessa diskussioner framkommer information och önskemål från deltagarna för SKLs fortsatta arbete för kommunalt bredband. Se också bifogade PPT bilder.

Bild 1. Kommuner som bedriver bredbandsutbyggnad i samarbete med en eller flera kommersiella aktörer.

Knivsta kommun, samarbetar med fyra leverantörer, men har inget eget stadsnät. Villkoren för stöd från kommunen är att leverantörerna bygger ut till alla inom sitt område. Anslutningsgraden är nu ca 52 %, men kommer att nå de flesta inom några år.

Gagnef och Leksands kommuner. Utbyggnaden går bra, men frågan är hur man kommer att få med välfärdstjänster när man inte äger näten själv?

I **Västra Götaland** har flera kommuner delat in sina kommuner i tårtbitar. Om en operatör vill bygga ut i någon tårtbit får denne förbinda sig att bygga ut till alla inom området, så ingen blir utan. Kommunerna får vara tuffa i samråd och tillståndsgivning för att säkerställa att alla får bredband inom ett område.

Flens kommun har samarbetsavtal med IP-Only som bygger hela landsbygden. Kommunen underlättar för leverantören genom att upplåta sin fiber-infrastruktur och annan infrastruktur som kan vara till hjälp.

Stockholms län berättade om E-hälsosfrågor: <http://www.ksl.se/halsa-och-stod/nyheter/2017/2017-03-08-e-halsolosningars-krav-pa-uppkoppling.html>

Gotland kommun/län/region berättade om att de har många olika privatnät och operatörer. Samarbetet mellan kommunen och operatörerna är bra.

Bild 2. Skillnaden i förutsättningar mellan stad och landsbygd.

Flera hade synpunkter på att inte dela upp nätverksgruppen i en stads- och landsbygdsgrupp. Däremot fanns en önskan om att ha en kompletterande arbetsgrupp för landsbygdsfrågor. De som önskar delta i den gruppens arbete anmäler sig till Dan på dan.lems@skl.se

Inom Bredbandsforum kommer en ny arbetsgrupp för utbyggnad på landsbygden. En arbetsgrupp inom nätverksgruppen bör kunna ta fram frågor som spelas in till den nya landsbygdsgruppen.

Tony berättade att i Norrbotten är snittet för anslutning av de mest glesa fastigheterna 600 000 kr vilket gör att det är väldigt svårt att bygga ut till dessa.

Hur definieras att ett hushåll eller motsvarande kund har möjlighet att ansluta sig i framtiden? Är det att fiberkabeln finns 50 meter, 200 meter eller 500 meter från tomtgränsen? Som det är nu så kan man inte tvinga någon att ansluta sig, men hur ska vi statistiskt beräkna när ett hushåll är klart för att anslutas eller ej? Det här är en lämplig fråga för Bredbandsforums nya arbetsgrupp att bearbeta.

Ljusdals kommun Det är ännu viktigare med tillgång till bredband i glesbefolkade delar av landet än vad det är i tätbefolkade delar, eftersom tillgång till bredband är det som kan få företag att etablera sig (t.ex. Facebooks etablering i Luleå) eller välja att stanna i orten. Även att skapa bra tillgång till e-hälsotjänster i framtiden för att underlätta att människor skall kunna leva kvar på orten.

Bild 3. Ekonomiskt stöd för bredbandsutbyggnad

Jordbruksverket har idag redan en övertecknad lista på ansökningar för pengar som de skall fördela under innevarande period. Det är många ansökningar som tyvärr fick avslag. Nästa period/program startar 2021 med nya pengar.

EU etablerar nya stora fonder för bredbandsutbyggnad. De kommer att röra sig om så stora belåningsbelopp att det är tveksamt om en enskild kommun eller stadsnät kan komma upp i de summor som nämns. Det kan istället vara så att flera kommuner går samman för att låna till utbyggnaden. Man ska dock komma ihåg att det kommer att ske på kommersiella villkor, som lån i vilken bank som helst.

Anslutningskostnader på kredit.

På Gotland har man tillsammans med lokala banker skapat en möjlighet att ansluta sig på kredit via ett kreditkort så att anslutningskostnaden sprids ut på 5 år genom avbetalning på kreditkulden. Växnet erbjöd en modell med låg anslutningsavgift och istället en högre månadskostnad under ett antal år. Oxelösund erbjöd anslutning av enskilda fastigheter för 555 kr i månaden under 36 månader. Fler kommuner berättade om olika intressanta framgångshistorier, om att många ansluter sig, om att tröskelkostnaden sänks och om att man i stället får betala den på flera månader. Under kaffepausen efter mötet var det en kommunrepresentant som berättade att de hade gjort en överenskommelse med en bank som innebar att alla som anslöt sig direkt när utbyggnader skedde skulle få ansluta sig på ett fördelaktigt lån med 5 års löptid. Dessutom erbjöd stadsnätet de som anslöt sig från start en rabatt på själva anslutningspriset. För att understryka att det var ett engångserbjudande gick man sedan ut med tydlig information om vikten att många anslöt sig redan i början och att man därför hade skapat detta erbjudande. De som ville efteransluta sig fick betala fullt pris utan det fördelaktiga banklånet. Med detta i bagaget fick de en stor anslutningsgrad.

Övriga frågor:

Det kom en fråga från deltagarna om Trafikverkets långa handläggningstider och höga prissättning för att få tillstånd att förlägga fiberkablar i vägbanken. Då kunde vi bara tala om att detta ligger utanför SKLs arbetsområde. Nu senare kan jag informera er om att PTS, Bredbandsforum, IT och Telekomföretagen gemensamt har uppvaktat Näringsdepartementet i frågan. I Trafikverkets nya regleringsbrev kommer det vara inskrivet att frågan ska prioriteras av Trafikverkets ledning så att handläggningstiderna blir kortare. Om det kommer att bli något annat pris är jag osäker på. Jag vet dock att kritik har framförts till departementet att det inte ser bra ut att regeringen å ena sidan vill prioritera utbyggnaden, å andra sidan tar ut ohemula hyror. Min förhoppning är att även hyran kommer att förändras.

Säkra och robusta bredbandsnät. Med tanke på att de olika bredbandsnäten som nu byggs kommer att vara de telenät som prioriterad teletrafik kommer att transporteras över i framtiden (t.ex. samtal till SOS alarmering, larm för äldre, kommersiellt viktig trafik mm.), har PTS fått ett nytt uppdrag att se över säkerheten i näten. Dessutom har flera aktörer gått samman och startat projektet Robust fiber där man har skapat en ny standard för säkrare bredbandsnät. Projektet övergår nu till en

löpande verksamhet och är öppen för alla att ta del av. Det har tagits fram en ny standard som utbildar entreprenörer, certifierar nya entreprenörer och besiktningsmän. Robust fiber kan också vara till stor hjälp för fiberföreningar att skaffa sig kunskap och stöd i verksamheten. För att själva bygga eller upphandla ett lokalt bredbandsnät. Det är viktigt att kommunerna hjälper till att sprida information om verksamheten så att fiberföreningar och även nystartade stadsnät får kännedom om att det finns information att tillgå på ett enkelt sätt. Länk till Robust fibers hemsida:

<http://robustfiber.se/>

Kommunerna – nyckelspelare i utbyggnaden av fibernät

Utbyggnaden av fiberinfrastruktur pågår för fullt i Sverige och kommunerna har en nyckelroll i utbyggnaden. Utöver att möjliggöra kommersiella aktörers utbyggnad har många kommuner också tagit ett eget ansvar för utbyggnad. Kommunalt ägda stadsnät äger en stor del av den fiberinfrastruktur som finns idag och är aktiva i den fortsatta utbyggnaden.

I denna rapport läggs särskilt fokus på ägandet av fibernäten och ägandets långsiktiga betydelse för slutkunderna. I rapporten konstateras att kommunerna spelar en viktig roll genom att äga bredbandsnät som tillhandahålls på öppna och lika villkor. Offentligt ägda nät kan garantera att det blir konkurrens mellan tjänsteleverantörer. Det innebär att medborgare och företag får bästa tänkbara pris och utbud på de tjänster de önskar.

https://www.acreo.se/sites/default/files/pub/%5Bcurrent-domain%3Ahostname_bare%5D/upload/publications/kommunerna_-_nyckelspelare_i_utbyggnaden_av_fibernat.pdf

Nästa nätverksmöte äger rum den 29 maj på SKL.